

چشم انداز

در این آیه درس دیگری برای رسیدن به پیروزی نهایی به مسلمانان داده شده است که شما نباید از دشمنان کمتر باشید. آنها در میدان «بدر» شکستی سخت و سنگین از شما خوردند و هفتاد نفر کشته و تعداد زیادی مجروح و اسیر دادند و با آن همه از پای ننشستند و در این میدان [جنگ اُحد]، شکست خود را بر اثر غفلت شما جبران کردند ... تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۰۸

اگر دشمن در روز احد به شما آسیب رسانید، شما هم در روز بدر به او آسیب رسانید. با وجود این، دشمن از پای ننشست و خود را مجهز ساخت و بار دیگر به شما حمله کرد. بنابراین، شما نیز باید چنین باشید.

ترجمه تفسیر کاشف، ج ۲، ص ۲۷۰

در این آیه [به یکی دیگر از سنت‌های الهی در کل تاریخ بشری اشاره می‌کند تا مسلمانان به خود مغرور نباشند و خود را تافته‌ای جدا بافته از دیگران ندانند و بدانند که برای رسیدن به پیروزی و ایجاد جامعه‌ای برتر باید تلاش کنند و ایمان داشته باشند. آن سنت مهم الهی همان «مداوله» است که در این آیه آمده است.

منظور از «مداوله» این است که شکست و پیروزی دست به دست می‌گردد و هر جمعی طعم تلخ شکست را می‌چشد. منتهی بعضی از جوامع در مقابل شکست، خودشان را می‌بازند و از بین می‌روند و بعضی دیگر بر مقاومت خود می‌افزایند و نه تنها از بین نمی‌روند، بلکه آن شکست را سکوی پرش خود قرار می‌دهند و با تجربه جدیدی وارد میدان می‌شوند.

بنابراین طرح مسأله مداوله، حرکت آفرین و امیدساز و در عین حال هشداری به قدرتمندان است.

تفسیر کوثر، ج ۲، ص ۲۴۹ تا ۲۵۱

واژه شناسی

قرح به فتح قاف در لغت، آثار جراحی را گویند که در اثر برخورد با عوامل خارجی پدید آمده باشد و قرح به ضم قاف، اثر جراحی را گویند که از عوامل درونی پدید شده باشد مانند دمل و امثال آن.

تفسیر مخزن العرفان، ج ۳، ص ۲۷۵

شان نزول

بعد از جنگ اُحد که حضرت به مدینه مراجعت فرمودند، بعضی کشته و برخی مجروح [شدند]. زنان و اطفال آنها گریه و زاری می‌نمودند. برای تسلیت، آیه شریفه نازل شد.

دست به دست شدن روزگار

اینها به خاطر آن است که افراد بایمان از مدعیان ایمان، شناخته شوند و به عبارت دیگر تا حوادث دردناک در تاریخ ملتی روی ندهد، صفوف از هم مشخص نخواهند شد. زیرا پیروزی‌ها خواب‌آور و اغفال کننده

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلَهُ وَ تِلْكَ الْآيَاتُ لِنَدَائِهِمْ بَيْنَ النَّاسِ وَ لِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

معنای آیه شریفه از نگاه علامه طباطبائی

معنای آیه شریفه این است که: سنت الهیه بر این جاری شده است که روزگار را در بین مردم دست به دست بگرداند، بدون اینکه برای همیشه به کام یک قوم چرخانده شود قومی دیگر را از آن محروم سازد و این سنت به خاطر مصالحی است عمومی که فهم شما انسان‌ها جز به برخی از آن مصالح احاطه نمی‌یابد و نمی‌تواند همه آن مصالح را درک کند.

ترجمه تفسیر المیزان، ج ۴، ص ۴۲

عوامل تقویت روحیه نبرد مسلمین

مسلمانان باید با توجه به موارد زیر روحیه قوی و مستحکم داشته باشند:

«أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ» شما بلند مرتبه‌اید.
 «فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ» دشمنان شما نیز زخمی شده‌اند.
 «تِلْكَ الْآيَاتُ لِنَدَائِهِمْ» این روزهای تلخ سپری می‌شود.
 «وَ لِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا» خدا مؤمنان واقعی را از منافقان باز می‌شناساند.
 «وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ» خداوند از شما گواهانی را برای آینده تاریخ می‌گیرد.
 «وَ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ» خداوند، مخالفان شما را دوست ندارد.

تفسیر نور، ج ۱، ص ۶۱۵

بحث روایی

امام صادق علیه السلام درباره این آیه فرمودند: «از روزی که خداوند آدم را آفرید، قدرت و حکومت خدایی و شیطانی در تعارض با یکدیگر بوده‌اند، اما دولت کامل الهی با ظهور حضرت قائم علیه السلام تحقق می‌یابد.»

تفسیر نور، ج ۱، ص ۶۱۵

خلاصه بحث

حوادث تلخ و شیرین، پایدار نیست. «تِلْكَ الْآيَاتُ نَدَائِهِمْ بَيْنَ النَّاسِ»
 مسلمانان نباید در صبر و بردباری از کفار، کمتر باشند. «فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلَهُ»
 پیروزی موقت کفار، نشانه محبت خداوند به آنان نیست. «اللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ»
 خداوند از خود شما گواهانی گرفت که چگونه نافرمانی از رهبری موجب شکست می‌شود. «وَ يَتَّخِذُ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ»
 در جنگ و فراز و نشیب‌های زندگی، اهل ایمان از مدعیان ایمان باز شناخته می‌شوند.
 «لِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا»
 خلاصه مطالب برگرفته از تفسیر نور، ج ۱، ص ۶۱۶ (با اندک جا به جایی در چینش جملات)

است، در حالی که شکست‌ها برای افراد آماده، بیدارکننده و نشان دهنده ارزش‌هاست.

تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۰۹

عالم، متغیر است و بالاخص انسان که هر روز یک انقلابی دارد، گاهی صحیح گاهی مریض، عزیز، ذلیل، غنی، فقیر، مسرور، مهموم و تمام اینها از روی حکمت و مصلحت است. و از این جمله حق و باطل است گاهی باطل جلوه می‌کند و گاهی حق ...

تفسیر اطیب البیان، ج ۳، ص ۳۶۸

خدای تعالی امور دنیا را منقلب و متداول گردانیده تا مؤمن، مطمئن نشده، راغب و حریص آن نشود. چه نعمت آن فانی و مقیم آن مسافر باشد. پس بدین جهت، قلبش متعلق به آن نگشته و متوجه امر آخرت شود و سعی در آن نماید که نعيم آن، باقی و واردین آن، مخلد باشند.

تفسیر اثنی عشری، ج ۲، ص ۲۵۸

علم الهی

محققین از علمای خاصه فرموده‌اند که خداوند متعال، عالم است به هر معلومی و تغییر در علم او نیست و علم الهی به اشیاء، پیش از وجود آنها تفاوت ندارد با علم بعد از وجود آنها و در ازل می‌دانسته آنچه در ابد الابد به هم رسد و همه اشیاء در نزد او هویدا و ظاهر است.

تفسیر اثنی عشری، ج ۲، ص ۲۵۹

مراد از عبارت «لِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا» این نیست که خدا از حال مؤمنان آگاه نبوده. از این رو، روزگار را دست‌به‌دست می‌کرده است تا آنان را بشناسد. ابتدا چنین نیست؛ زیرا خدا پنهان‌ها را می‌داند. بلکه مقصود این است که خدا شناختی را که از مؤمنان دارد آشکار می‌سازد تا مردم، آنان را بشناسند و مؤمن از غیر مؤمن جدا شود.

ترجمه تفسیر کاشف، ج ۲، ص ۲۷۱

آثار شهادت در راه خدا

در جمله «وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ» می‌فرماید: یکی از نتایج این شکست دردناک، این بود که شما شهیدان و قربانیانی در راه اسلام بدهید و بدانید این آئین پاک را ارزان به دست نیاورده‌اید تا در آینده، ارزان از دست بدهید.

ملتی که قربانی در راه اهداف مقدس خود ندهد همیشه آنها را کوچک می‌شمرد، اما به هنگامی که قربانی داد، هم خود او و هم نسل‌های آینده او به دیده عظمت به آن می‌نگرند.

تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۰۹

مصدق ظلم در این آیه

خدا دوست نمی‌دارد کسانی را که استعداد خود را در غیر طلب حق تعالی و سیر به سوی او صرف نمودند.

تفسیر مخزن العرفان، ج ۳، ص ۲۷۸

ایستگاه دوم: پرسمان زندگی (زال احکام)

درس ۹۷: نماز جماعت (قسمت سوم)

شرایط امام جماعت

امام جماعت باید این شرایط را دارا باشد:

۱. بلوغ و عقل.
۲. عدالت.
۳. مرد بودن.
۴. صحیح خواندن نماز.
۵. مسلوس و مبطون نبودن (بنا بر احتیاط واجب).
۶. نداشتن بیماری خوره یا پیسی.
۷. با لباس نجس نماز نخواندن. (بنا بر احتیاط واجب).

چند مسأله

به فتوای برخی از فقها، مرد بودن جزو شرایط امام جماعت نیست. بلکه زن نیز می‌تواند با وجود سایر شرایط، برای زنان امامت کند و به فتوای برخی نیز امامت بچه ممیز اشکال ندارد.

کسی که ایستاده نماز می‌خواند نمی‌تواند به کسی که نشسته یا خوابیده نماز می‌خواند، اقتدا کند.

اگر امام جماعت به واسطه عذری با تیمم یا با وضوی جبیره‌ای نماز بخواند، می‌شود به او اقتدا کرد.

اگر امام جماعت به واسطه عذری با لباس نجس نماز می‌خواند، بنا بر احتیاط واجب نباید به او اقتدا کرد. (به فتوای برخی از فقها اقتدای به او اشکال ندارد.)

منبع: کتاب آموزش فقه؛ نوشته محمدحسین فلاح زاده؛ صفحه ۱۶۶ و ۱۶۷

ایستگاه سوم: موعودپژوهی و آخر الزمان پرسش ۹۷: سفیانی کیست؟

- ✓ از جمله علائم ظهور حضرت ولی عصر علیه السلام که وقوعش حتمی شمرده شده، خروج سفیانی است.
- ✓ اخبار و روایات متعددی بر خصوصیات و خروج او دلالت دارد.
- ✓ امام صادق علیه السلام: پیش از قیام قائم علیه السلام پنج علامت حتمی است: یمانی، سفیانی، صیحه آسمانی، قتل نفس زکیه، فرو رفتن سرزمین بیداء.

نام و نسب

- ✓ امیرالمؤمنین علی علیه السلام: فرزند خورنده جگرها از وادی یابس خارج می شود. اسمش عثمان و پدرش عنسبه و از اولاد ابوسفیان است.

خصوصیات فردی

- ✓ امام باقر علیه السلام: سفیانی، سرخ رو، سفیدپوست و زاغ چشم است. هرگز خدا را پرستش نکرده و به مکه و مدینه نرفته است.

اعتقادات

- ✓ از برخی روایات استفاده می شود که وی مسیحی است و یا دست نشانده مسیحیت است.

- ✓ روایتی را شیخ طوسی نقل کرده است که کینه حضرت علی علیه السلام را در دل دارد چنانچه امام صادق علیه السلام می فرمایند: «گویا سفیانی را می بینم که در میدان کوفه، جایگاه خود را گسترانیده است و منادی او فریاد می زند هر کس سر شیعه علی علیه السلام را بیاورد هزار درهم مزد می گیرد. همسایه بر همسایه رحم نمی کند و گردنش را می زند برای هزار درهم! آگاه باشید که حکومت شما در آن به دست نازادگان خواهد بود.

زمان خروج

- ✓ امام صادق علیه السلام: امر سفیانی از مسائل حتمی است و خروجش در ماه رجب می باشد.
- ✓ در حدیثی دیگر، امام صادق علیه السلام نیز می فرمایند: خروج سفیانی و یمانی و خراسانی در یک سال و یک ماه و یک روز واقع می شود.

منبع: کتاب ۲۰۰ پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان علیه السلام; نوشته سید جعفر موسوی نسب؛ جلد دوم، صفحه ۵۰ و ۵۱

ایستگاه چهارم: بایدها و نبایدهای تغذیه

- چگونه است؟ «همه را دوست دارم». فرمود: «اگر چنین است، بر تو باد چغندر. چرا که بر ساحل فردوس می روید. در آن، شفای هر دردی است.
- ✓ نیز می فرماید: «هیچ چیز مانند برگ چغندر برای شخص مبتلا به درد سینه مفید نیست. جذام را ریشه کن می کند، موجب سفت شدن استخوانها می گردد و گوشت را می رویند، عقل را استحکام می بخشد و خون را تصفیه می کند.»

- * قند سفید
- * خون را کثیف می نماید.
- * دندان را خراب می کند.
- * سلسله اعصاب را ضعیف می سازد.
- * کبد (سکان کشتی بدن) را خراب می نماید.

منبع: کتاب اسلام پزشکی بی دارو، احمد امین شیرازی، صفحه ۲۱۱، با اندکی تصرف و تلخیص

ایستگاه پنجم: بهترین راهکار برای رستگاری ابدی

امیرالمؤمنین علی علیه السلام

ای مردم! خوشا به حال کسی که عیب شناسی نفس، او را از

عیب جویی دیگران بازدارد ...

برگرفته از فرازهای پایانی خطبه ۱۷۶ نهج البلاغه

خوشا به سعادت آنان که وقتی «سخن حقی» می شنوند
به جای آن که انگشت اشاره را به سوی «دیگران» بگیرند
در صدد رفع عیوب «خود» هستند.

ایستگاه آخر: یک تکلیف «عصر ظهوری»

به سایت مؤسسه مراجعه و پیوند

شرایط عضویت در نیروهای جهادی

را مطالعه نمایید.

- ✓ امتیازدهی به همسنگران عزیز از ابتدای دوره ۳۱ (جلسه جاری - ۲۴ آذرماه) بر این اساس خواهد بود.
- ✓ در صورت وجود ابهام یا پرسش در زمینه مفاد این آیین نامه، مراتب را با معاونت های محترم آموزش و پژوهش مؤسسه (برادران و خواهران) در میان بگذارید.